

SvD OPINION

Nej, kungen kan inte väcka åtal

19 november 2012 kl 01:26 , uppdaterad: 19 november 2012 kl 06:47

REPLIK | FÖRTAL

**Rättsordningen
sätter
trakasserierna
mot
kungafamiljen i en
speciell dager**
Madeleine
Leijonhufvud

Frilansjournalisten och

tryckfrihetsexperten Nils Funcke påstår helt sonika i sin artikel på Brännpunkt 17 november, ”Kungen och Palme inte rättslösa” att kungen kan väcka enskilt åtal för förtal om han anser sig förtalad. Så förhåller det sig inte.

Funcke har helt enkelt inte förstått svenskan i lagtexten.

Om ett förtalsbrott riktas mot kungen eller någon annan medlem av kungahuset är detta enligt Brottsbalkens 18 kapitel 2 § ett så kallat högmålsbrott. Det innebär för det första att straffskalan är en annan och strängare än vid

motsvarande brott mot andra personer. Men det betyder också att rätten att väcka åtal är annorlunda utformad. Ett högmålsbrott kan *anmälas* till åtal av var och en. Om det är begånget i press eller etermedia är det Justitiekanslern som har att besluta om *åtal* ska väckas. Om förtålet har skett i annat sammanhang – till exempel genom att ha inpräglats i metall, skrivits eller ritats på en vägg eller en duk, uttalats vid ett framträdande på en scen eller dylikt – är det allmän åklagare som ska fatta beslut och, om det blir ett positivt sådant, väcka åtal.

Men enligt Brottsbalken 18 kap. 8 § får varken JK eller åklagare väcka åtal för ett högmålsbrott utan att *regeringen* har lämnat sitt tillstånd. Där står:

”Gärning som avses i 3–5 kap. och innebär förgripelse mot Konungen eller annan som är nämnd i 2 § må ej utan regeringens förordnande åtalas av åklagare, med mindre någon avlidit av gärningen.”

”Med mindre” betyder ”om inte”. Funcke tror att det betyder ”om” – alltså det helt motsatta. Det är en fatal miss av en tidigare chefredaktör för tidskriften Från Riksdag & departement.

Tillstånd från regeringen är en processförutsättning. Det finns all anledning anta att regeringen skulle vara mycket försiktig med att meddela ett sådant tillstånd.

Det betyder i sin tur att ett högmålsbrott *inte* kan bli föremål för enskilt åtal. I motsats till alla oss andra saknar alltså kungen, drottningen och övriga medlemmar i kungahuset möjligheten att försvara sig mot förtal genom att själv väcka åtal.

Det är ett rättsläge som juridiskt är högst diskutabelt, inte minst med hänsyn till Europakonventionens rättighetskrav. Men det sätter också trakasserierna mot kungafamiljen i en speciell dager. Att angripa den som saknar möjlighet att försvara sig är ingen bragd.

MADELEINE LEIJONHUFVUD

professor emerita i straffrätt

